

Sygn. akt III CZ 31/06

POSTANOWIENIE

Dnia 7 czerwca 2006 r.

Sąd Najwyższy w składzie :

SSN Iwona Koper (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Jan Górowski

SSN Hubert Wrzeszcz

w sprawie z powództwa E. P.

przeciwko F. Bank

o zapłatę,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej

w dniu 7 czerwca 2006 r.,

zażalenia powoda na postanowienie Sądu Apelacyjnego w [...]

z dnia 8 marca 2006 r.,

uchyla zaskarżone postanowienie.

Uzasadnienie

Sąd Apelacyjny postanowieniem z dnia 26 stycznia 2006 r. oddalił wniosek powoda E. P. o zwolnienie od wpisu od skargi kasacyjnej wskazując w jego uzasadnieniu, że złożone przez powoda oświadczenie obejmujące dane o jego stanie rodzinnym, majątku i dochodach (art. 113 § 1 k.c.) jest tak lakoniczne, iż nie pozwala na ocenę jego faktycznej sytuacji majątkowej. W ocenie Sądu budzi ono poważne wątpliwości, gdyż wynika z niego, że powód niczego nie posiada i nie ma żadnego dochodu, podczas gdy oczywistym jest, że musi mieć jakieś źródło dochodu, którego nie ujawnia. Do obowiązków sądu nie należy natomiast dokładne badanie sytuacji finansowej strony, a jedynie ocena czy oświadczenie jest dostateczne do zwolnienia od kosztów.

Postanowieniem z dnia 8 marca 2006 r. Sąd ten odrzucił skargę kasacyjną powoda, od której mimo wezwania nie została uiszczona należna opłata (art. 16 ust. 3 ustawy z dnia 13 czerwca 1967 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych, Dz. U. z 2002 r. Nr 9, poz. 88).

W zażaleniu na to postanowienie powód wnosił o jego „zmianę uchylenie i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania przez Sąd Apelacyjny” zarzucając, że zostało ono wydane w wyniku uprzedniego całkowicie błędnego rozstrzygnięcia Sądu w zakresie odmowy zwolnienia go od wpisu od skargi kasacyjnej, który nie badając nawet dokładnie jego sytuacji finansowej oddalił wniosek.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Z uwagi na znaczenie instytucji zwolnienia od kosztów sądowych dla zapewnienia prawa do sądu, wniosek strony o udzielenie zwolnienia powinien być rozpatrzony z należytą starannością, a w razie jego oddalenia uzasadnienie stanowiska sądu powinno wskazywać przyczyny odmiennej oceny stanu faktycznego przyjętego wcześniej w tym samym postępowaniu za podstawę uwzględnienia takiego wniosku.

Powód korzystał ze zwolnienia od kosztów w zakresie opłaty od apelacji (w takiej samej wysokości 43.015,70 zł), które zostało mu udzielone w oparciu oświadczenie o identycznej treści jak złożone do wniosku o zwolnienie od wpisu do skargi kasacyjnej. Z oświadczenia wynika, że nie ma majątku, ani żadnych dochodów i oszczędności.

Uznanie oświadczenia za dostateczne do zwolnienia od kosztów należy do sądu, który może żądać dodatkowych wyjaśnień pisemnych lub ustnych. W wypadkach wątpliwych nie jest wyłączone dochodzenie z urzędu, lub żądanie przedstawienia dokumentów.

Wymóg dołączenia oświadczenia koniecznego do ubiegania się o zwolnienie od kosztów sądowych, obejmującego dane o stanie rodzinnym, majątku dochodach i źródłach utrzymania osoby ubiegającej się o zwolnienie sporządzonego według ustalonego wzoru wynika z art. 102 ust. 2 ustawy o kosztach cywilnych w sprawach cywilnych z dnia 28 lipca 2005 r. (Dz. U. Nr 167, poz. 1398). Ustawa weszła w życie 2 marca 2006 r. i nie ma w sprawie zastosowania (art. 149 ustawy). W stanie prawnym w niej obowiązującym kwestię tę regulował art. 113 § 1 k.p.c., który nie przewidywał obowiązku złożenia oświadczenia co do źródeł utrzymania, ani też obowiązku sporządzenia oświadczenia według ustalonego wzoru. Złożone przez powoda do wniosku o zwolnienie od wpisu od skargi kasacyjnej oświadczenie sporządzone zostało według wzoru ustalonego przez Sąd Okręgowy w L., który nie przewidywał podania źródeł utrzymania (k. 404), a dane w nim zawarte okazały się wystarczające dla udzielenia powodowi zwolnienia od wpisu od apelacji. Brak wskazania w nim przez powoda źródeł utrzymania uprawniał Sąd Apelacyjny do powzięcia wątpliwości co tego czy jego oświadczenie jest dostateczne dla uzyskania zwolnienia jednak nie dawał podstawy, bez uprzedniego ich wyjaśnienia, do uznania, że powód je ukrywa, ze skutkiem w postaci oddalenia wniosku.

Z tych przyczyn Sąd Najwyższy uchylił zaskarżone postanowienie (art. 386 § 4 w zw. z art. 397 § 2 k.p.c.).